

Position paper - Novelle box 3: kies voor een uitvoerbare overgang naar vermogenswinstbelasting

Kernboodschap

Banken hebben geen voorkeur voor de wijze van heffing in box 3; die keuze is aan de politiek. Banken werken constructief mee aan de uitwerking, zowel met het ministerie van Financiën als de Belastingdienst. Uitbreiding van de vermogenswinstbelasting (VWB) naar financiële instrumenten vraagt echter spoedig om aanvullende verduidelijking door de wetgever over de fiscale regels, gegevensbehoefte en verantwoordelijkheden om onduidelijkheid voor banken, de Belastingdienst en belastingplichtigen te voorkomen.

Daarom brengt de Nederlandse Vereniging van Banken enkele concrete knelpunten onder de aandacht die de Novelle nog niet wegneemt. Deze punten zijn ook met het ministerie van Financiën en Belastingdienst gedeeld.

Aanloop naar de Wet Werkelijk Rendement box 3

Banken hebben in aanloop naar de Wet werkelijk rendement box 3 veel werk verzet door intensief met de Belastingdienst samen te werken aan de Handleiding Bank- en Beleggingsproducten 2028 en de bijbehorende specificaties, gebaseerd op het huidige wetsvoorstel: een vermogensaanwasbelasting (VAB) in combinatie met een vermogenswinstbelasting voor box 3-vastgoed en aandelen in startende ondernemingen. De aanvullende wijzigingen van de Novelle vragen nu opnieuw om omvangrijke aanpassingen; banken werken daar vanzelfsprekend proactief aan mee, maar dit vergt op korte termijn veel werk van de schaarse implementatiecapaciteit.

Uitvoerbaarheid in 2028: waarom hebben banken 18 maanden nodig?

Banken hebben met de Belastingdienst afgesproken dat bij gewijzigde regelgeving minimaal 18 maanden nodig is vóór 1 januari van het beoogde belastingjaar. Deze termijn van 18 maanden kan pas starten wanneer naast de wetgeving *ook de uitvoeringsspecificaties* definitief zijn. Ook al wordt de wet, inclusief novelle, vóór het einde van 2026 aangenomen, dan nog moeten daarna de uitvoeringsspecificaties door de Belastingdienst in overleg met de banken worden vastgesteld. Banken kunnen daarom sowieso over 2028 geen nieuwe VWB-renseignering voor beleggingen uitvoeren. Dit betekent overigens niet dat de bancaire gegevensaanlevering over 2028 volledig vervalt, zoals hieronder wordt toegelicht.

Die minimale implementatietijd is nodig omdat de nieuwe box 3-wet veel meer vraagt dan een beperkte softwareaanpassing. De huidige gegevensaanlevering aan de Belastingdienst bestaat vooral uit de vermogensstand op 1 januari en gegevens over onder meer betaalde en ontvangen rente en dividend. In het nieuwe stelsel moeten banken aanvullende gegevens per klant en product vastleggen en rapporteren. Voor de

specificaties voor een VWB dienen daarbij nog meerdere fiscaaltechnische verduidelijkingen (*zie ook de bijlage*) te worden gegeven, bijvoorbeeld met betrekking tot 'life-events'. Systemen en processen van banken moeten vanaf de eerste dag van het belastingjaar gereed zijn om de juiste gegevens voor miljoenen rekeningen vast te leggen.

Gevolgen voor de vooraf ingevulde aangifte (VIA)

Door de implementatietermijn zal de VIA in ieder geval in 2028 anders zijn dan mensen gewend zijn. De Belastingdienst moet op korte termijn duidelijk maken welke gegevens over 2028 nodig zijn. Voor bank- en spaarrekeningen en leningen moet worden bepaald of wordt aangesloten bij de nieuwe Handleiding 2028 (VAB) of de bestaande systematiek. Ook moet gekozen worden welke bestaande beleggingsgegevens banken nog kunnen en mogen aanleveren. En tenslotte welke van deze voorgaande gegevens voor de VIA worden benut.

Niet alle gegevens die nodig zijn, zullen via bancaire renseignering beschikbaar komen. Banken ondersteunen klanten met informatie zoals jaaroverzichten of effectennota's, maar kunnen simpelweg niet in iedere informatiebehoefte voorzien. Dit betreft vooral beleggingsgegevens. Voor zover benodigde gegevens niet in de VIA worden opgenomen, zullen belastingplichtigen deze zelf moeten verzamelen of bijhouden en vervolgens aanvullen in hun aangifte.

Concluderend

Banken werken intensief en constructief samen met de Belastingdienst aan een uitvoerbare invoering. Voor enkele belangrijke VWB-keuzes, waaronder de impact van bepaalde gebeurtenissen op de fiscale gemiddelde verkrijgingsprijs, is echter nog tijdig duidelijkheid van de wetgever nodig. Zonder heldere fiscale regels en uitvoeringsafspraken kunnen banken hun gegevenshuishouding niet goed inrichten en klanten onvoldoende informeren. Vooral voor particulieren kan dit de aangifte ingewikkelder maken, de administratieve lasten verhogen, en de kans op fouten vergroten. De NVB wil de Kamerleden daarom op deze knelpunten in de Novelle wijzen en het kabinet verzoeken snel duidelijke, uitvoerbare keuzes te maken.

Bijlage 1: belangrijkste onduidelijkheden voor banken die ontbreken in de Novelle

Knelpunt	Actie / benodigde verduidelijking	Gewenste uitkomst
Fiscale gem. verkrijgingsprijs en aangiftecomplexiteit 2028	Maak duidelijk welke aanvullende informatie de belastingplichtige voor de voorlopige aanslag en aangifte IB 2028 zelf moet bijhouden of aanleveren. Verduidelijk daarbij in het bijzonder hoe voor de VWB wordt omgegaan met de fiscale gemiddelde verkrijgingsprijs. Door de step-up en latere gebeurtenissen kan deze afwijken van zowel de commerciële gemiddelde aankoopkoers als de door banken bijgehouden fiscale verkrijgingsprijs wanneer niet alle relevante informatie bij banken bekend is.	Een voor belastingplichtigen uitvoerbare aangifte, met duidelijkheid over welke informatie zij van banken en via de VIA ontvangen en welke gegevens zij zelf moeten bijhouden of aanvullen.
Life-events (zie voorbeeld in bijlage)	Leg wettelijk vast hoe life-events, zoals emigratie, schenking, (echt)scheiding en overlijden, doorwerken in de fiscale gemiddelde verkrijgingsprijs: leiden deze tot realisatie en een nieuwe verkrijgingsprijs of wordt de bestaande verkrijgingsprijs doorgeschoven (vgl. doorschuifregelingen in box 2)? Houd daarbij rekening met het feit dat banken niet of niet tijdig over deze gebeurtenissen beschikken en bepaal hoe de fiscaal juiste gemiddelde verkrijgingsprijs wordt geborgd.	Borging van de fiscaal juiste gemiddelde verkrijgingsprijs, met een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling voor gebeurtenissen die niet bij de bank bekend zijn.
Kosten	Bij beleggingsproducten kunnen verschillende soorten kosten spelen: aan- en verkoopkosten m.b.t. het vermogen en kosten die samenhangen met reguliere voordelen, zoals dividend en rente. Maak duidelijk welke kosten aftrekbaar zijn, hoe deze fiscaal moeten worden verwerkt, waaronder de toerekening aan reguliere voordelen of als onderdeel van de fiscale gemiddelde verkrijgingsprijs, en op welk detailniveau deze richting klant en Belastingdienst moeten worden weergegeven.	Duidelijkheid voor banken en belastingplichtigen over aftrekbare kosten, waarmee onjuiste aftrek en onnodige controlelast worden voorkomen.
All-in fees en betaalpakketten	Bepaal wettelijk welk deel van all-in fees en pakketten met bancaire en niet-bancaire diensten aftrekbaar is en hoe dit wordt vastgesteld. Eventuele beleidskeuzes hebben directe gevolgen voor producten, prijsstelling en benodigde IT-aanpassingen.	Duidelijkheid voor banken en belastingplichtigen over aftrekbare kosten, waarmee onjuiste aftrek en onnodige controlelast worden voorkomen.

Portefeuille-overdrachten	Bepaal wettelijk hoe fiscale gemiddelde verkrijgingsprijzen bij portefeuilleoverdrachten tussen financiële instellingen automatisch en correct kunnen worden overgedragen, ook bij grensoverschrijdende overdrachten.	Behoud van de juiste fiscale gemiddelde verkrijgingsprijs bij wisseling van aanbieder.
Fiscale lock-in en passende portefeuille	Beoordeel de samenloop tussen de fiscale prikkels van een VWB en de toezichtrechtelijke uitgangspunten voor passende advisering en portefeuillebeheer, waaronder herbalancering en risicospreiding, en of daarbij nadere verduidelijking of aanpassing wenselijk is.	Een werkbare samenloop tussen de fiscale systematiek en de toezichtrechtelijke verplichtingen.
Corporate actions (zie voorbeeld in bijlage)	Stockdividend: banken ontvangen veelal alleen aantallen rechten/aandelen en geen afzonderlijke waarde. Beoordeel of het proportioneel is dat banken voor de renseignering zelfstandig een fiscale waarde bepalen en hoe deze doorwerkt in de gemiddelde verkrijgingsprijs onder de VWB. Overig: verduidelijk de fiscale behandeling van onder meer aandelensplitsingen, fusies, conversies, herbeleggingsdividend en kapitaal terugbetalingen. Bepaal of en wanneer sprake is van regulier voordeel of realisatie onder de VWB en hoe deze gebeurtenissen doorwerken in de fiscale gemiddelde verkrijgingsprijs.	Een uniforme en uitvoerbare fiscale behandeling van corporate actions.
Grondslag gegevensverstrekking	Beoordeel of de gegevens en inlichtingen in art. 22 Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001 nog aansluiten bij de gegevensbehoefte onder de VAB en VWB en pas deze waar nodig tijdig aan.	Een toereikende wettelijke grondslag voor de benodigde bancaire gegevensverstrekking.
Pragmatische uitvoering	Zorg voor voldoende ruimte en mandaat in het overleg tussen banken en Belastingdienst om uitvoeringsknelpunten praktisch op te lossen of snel te escaleren.	Voorkomen dat de implementatie stagneert door openstaande beleids- of uitvoeringsvragen.

Bijlage 2: illustratieve voorbeelden life-event en stockdividend

In de voorbeelden is ter vereenvoudiging geen rekening gehouden met aan- en verkoopkosten. Afhankelijk van de fiscale behandeling daarvan kunnen deze van invloed zijn op de fiscale gemiddelde verkrijgingsprijs en daarmee op de gerealiseerde vermogenswinst.

1. Life event: echtscheiding

Uitgangssituatie

- A heeft een beleggingsrekening met 100 aandelen X en een fiscale gemiddelde verkrijgingsprijs van €100 per aandeel.
- A is gehuwd met B in algehele gemeenschap van goederen. De beleggingsrekening valt in de gemeenschap. De bank beschikt niet noodzakelijk over deze informatie.
- A en B scheiden. De aandelen worden aan A toegedeeld en hebben op dat moment een waarde van €140 per aandeel. B wordt voor diens aandeel in de gemeenschap op andere wijze gecompenseerd.
- De rekening blijft op naam van A staan. Voor de bank verandert er daardoor niets in de klant- of rekeningadministratie en zij ontvangt geen melding van de echtscheiding.
- A verkoopt de aandelen later voor €160 per aandeel.

Variant 1: geruisloze doorschuiving

Als de echtscheiding geen fiscaal realisatiemoment vormt en de verkrijgingsprijs wordt doorgeschoven, blijft de gemiddelde verkrijgingsprijs €100 per aandeel.

Bij verkoop tegen €160 bedraagt de gerealiseerde vermogenswinst: $100 \times (\text{€}160 - \text{€}100) = \text{€}6.000$.

De bancaire en fiscale verkrijgingsprijs blijven daarmee in dit vereenvoudigde voorbeeld op elkaar aansluiten, zonder dat de bank informatie over de echtscheiding nodig heeft.

Variant 2: echtscheiding leidt tot fiscale realisatie

Stel dat de toedeling bij echtscheiding leidt tot een fictieve vervreemding door B aan A en een fiscaal afrekenmoment tegen de waarde in het economisch verkeer van €140 per aandeel. Over de waardestijging van €100 naar €140 wordt dan bij de echtscheiding fiscaal afgerekend en voor A ontstaat een nieuwe fiscale gemiddelde verkrijgingsprijs van €140 per aandeel.

De bank is echter niet op de hoogte van de echtscheiding en blijft een gemiddelde verkrijgingsprijs van €100 administreren.

Wanneer A de aandelen later voor €160 verkoopt, bedraagt de fiscaal juiste vermogenswinst €20 per aandeel, terwijl op basis van de bij de bank bekende gemiddelde verkrijgingsprijs een vermogenswinst van €60 per aandeel volgt. Het verschil van €40 betreft de waardestijging waarover bij de fictieve vervreemding al fiscaal is afgerekend.

Knelpunt

Het voorbeeld laat zien dat een fiscale wijziging van de verkrijgingsprijs bij echtscheiding moeilijk door een bank kan worden verwerkt als de klant-bankrelatie ongewijzigd blijft en de bank geen informatie over de echtscheiding ontvangt. De fiscale en bancaire gemiddelde verkrijgingsprijs lopen als gevolg van een voor de bank onbekende gebeurtenis uiteen.

2. Stockdividend**Uitgangssituatie**

- Op 1 januari 2028 bezit klant A 100 aandelen X met een fiscale gemiddelde verkrijgingsprijs van €100 per aandeel, in totaal €10.000.
- Op 1 juni 2028 ontvangt klant A als stockdividend het recht op 5 nieuwe aandelen X.
- De bank ontvangt van de custodian alleen het aantal toegekende rechten/aandelen en geen afzonderlijke waarde van het stockdividend.
- Het stockdividend moet fiscaal als regulier voordeel worden verwerkt. Hiervoor moet een waarde aan het stockdividend worden toegekend.
- Stel dat deze aandelen voor fiscale doeleinden worden gewaardeerd op €110 per aandeel, bijvoorbeeld op basis van een voorgeschreven koers. Het reguliere voordeel bedraagt dan $5 \times €110 = €550$.
- Dezelfde waarde wordt als verkrijgingsprijs van de 5 nieuwe aandelen verwerkt (totale gemiddelde verkrijgingsprijs: $€ 10.000 + € 550 = € 10.550$).
- De nieuwe gemiddelde verkrijgingsprijs wordt dan $€ 10.550 / 105 = € 100,48$ per aandeel.

Knelpunt

De €110 per aandeel kan niet rechtstreeks uit de door de custodian aangeleverde gegevens worden overgenomen. Banken zouden deze fiscale waarde daarom zelf moeten vaststellen om zowel het reguliere voordeel als de nieuwe gemiddelde verkrijgingsprijs te kunnen bepalen. Dit vraagt om een eenduidige waarderingsregel en roept de vraag op of het proportioneel is banken deze waardering zelfstandig te laten uitvoeren, inclusief de daarvoor benodigde gegevens en systeemaanpassingen.

De gewenste uitkomst is een eenduidige en proportionele waarderingsregel, waarbij de waardering als regulier voordeel en de verwerking in de fiscale gemiddelde verkrijgingsprijs op elkaar aansluiten en de uitvoeringslast voor banken beperkt blijft.